

دکتر محمدرضا طاهری (۱)

ویژگیهای اطلاعات حسابداری برای استفاده کنندگان برون سازمانی

- ۱- اطلاعات حسابداری - که برای استفاده کنندگان برون سازمانی تهیه می‌شود - برای گروه‌های استفاده کننده خاصی نیست بلکه براساس اهداف عام برای منظورهای کلی تهیه می‌شود و استفاده کنندگان برون سازمانی می‌توانند اطلاعات مورد نظر خود را انتخاب و از آن استفاده کنند.
- ۲- رعایت مفروضات زیربنایی، اصول و استانداردهای حسابداری در تهیه و ارایه اطلاعات برون سازمانی الزامی است، بنابر این عوامل فوق محدودیتی را در تهیه و ارایه این نوع اطلاعات ایجاد می‌کنند.
- ۳- اطلاعات حسابداری در مرحله نخست بر چگونگی اندازه‌گیری و گزارش پدیده‌های اقتصادی تأکید دارد و در مرحله بعد بر آثار رفتاری مدیران تأکید می‌کند.
- ۴- اطلاعات حسابداری به طور عمده براساس ارقام تاریخی که در گذشته انجام شده، تهیه می‌شود.
- ۵- تهیه اطلاعات حسابداری از نظر بعد زمانی محدود است و معمولاً سالانه یا میان دوره‌ای (فصلی) انجام می‌شود.
- ۶- اطلاعات حسابداری به صورت جامع و خلاصه و برای کل واحد اقتصادی تهیه می‌شود و سازمان به عنوان یک مجموعه واحد در نظر گرفته می‌شود.

ویژگیهای اطلاعات حسابداری برای استفاده کنندگان درون سازمانی

- ۱- آن دسته از اطلاعات حسابداری که برای استفاده کنندگان درون سازمانی تهیه می‌شود هدفهای خاصی را دنبال می‌کند و از جامعیت کمتری برخوردار است و به تناسب نیازهای استفاده کنندگان تهیه می‌شود.
- ۲- در تهیه و ارایه اطلاعات حسابداری درون سازمانی محدودیت کمتری وجود دارد زیرا رعایت اصول و استانداردهای حسابداری الزامی نیست.
- ۳- اطلاعات حسابداری کاربردهای رفتاری دارد زیرا حتی بر تصمیم‌های روزانه مدیران نیز تأثیر می‌گذارد.
- ۴- اطلاعات حسابداری آینده نگر است و براساس پیش‌بینی‌های آتی و مقایسه ارقام پیش‌بینی و واقعی تهیه می‌شود.
- ۵- تهیه اطلاعات حسابداری از نظر بعد زمانی انعطاف‌پذیر است و به صورت روزانه، هفتگی، ماهانه، سالانه و یا در دوره‌های چند ساله انجام می‌شود.
- ۶- اطلاعات حسابداری به صورت تفصیلی و با جزئیات تهیه می‌شود. مثلاً می‌توان برای بخش‌های مختلف یک سازمان و یا یک محصول، اطلاعات حسابداری تهیه کرد.

ویژگیهای کیفی اطلاعات حسابداری برای استفاده کنندگان برون سازمانی

اطلاعات حسابداری که به تصمیم‌گیرندگان برون سازمانی ارایه می‌شود در قالب گزارشها و صورتهای مالی است که شامل صورتحساب سود و زیان، ترازنامه و صورت جریان وجوه نقد است که به علت نقش نداشتن استفاده کنندگان در تهیه این گزارشها، مجامع دولتی و موسسات علمی و حرفه‌ای حسابداری، واحدهای گزارشگر را به رعایت اصول و استانداردها موظف می‌کنند، تا استفاده کنندگان با اعتماد کامل، این نوع اطلاعات و گزارشها را برای تصمیم‌گیری مورد استفاده قرار دهند. همچنین این گزارشها و اطلاعات باید از ویژگیهای کیفی خاصی برخوردار باشند تا برای تصمیم‌گیری، مفید و قابل استفاده باشند. ویژگیهای کیفی اطلاعات حسابداری برای استفاده کنندگان برون سازمانی به شرح زیر است:

مربوط بودن - ((۲)) مربوط بودن یکی از ویژگیهای مهم اطلاعات حسابداری است. کلیه اطلاعاتی را که در تصمیم‌گیری نسبت به یک مساله مؤثر واقع شود، اطلاعات مربوط می‌نامند. بنابر این، مربوط بودن را می‌توان در قالب تأثیر اطلاعات حسابداری بر تصمیم‌های استفاده کنندگان در مورد ارزیابی نتایج رویدادهای گذشته و پیش‌بینی آثار رویدادهای فعلی یا آتی و یا اصلاح انتظارات آنان بیان کرد. اگر چه این ویژگی در تهیه گزارشهای برون سازمانی و درون سازمانی اهمیت زیادی دارد، اما اهمیت آن در بررسی‌های درون سازمانی بیشتر است.

بموقع بودن - ((۳)) بموقع بودن به مفهوم آن است که اطلاعات حسابداری در زمان مناسب در دسترس استفاده کنندگان قرار گیرد. زیرا بسیاری از انواع اطلاعات به ویژه اطلاعات مالی، با گذشت زمان به سرعت ارزش و فایده خود را از دست می‌دهند. ویژگی بموقع بودن اطلاعات، در مورد گزارشهای درون سازمانی به مراتب از اهمیت بیشتری برخوردار است، زیرا این گونه اطلاعات، اغلب برای کنترل و اعمال نظارت بر عملیات روزانه به کار می‌رود.

اهمیت - ((۴)) اهمیت به این مفهوم به کار می‌رود که اطلاعات حسابداری باید به صورت خلاصه از انبوه اطلاعات استخراج و ارایه گردد به نحوی که برای استفاده کنندگان معنا داشته باشد. اطلاعات بیش از اندازه مانند اطلاعات خیلی کم، می‌تواند استفاده کنندگان را به اشتباه اندازد زیرا اگر اطلاعات بیش از حد متعارف ارایه شود اطلاعات مرتبط با تصمیم‌گیری، در میان انبوه اطلاعات گم خواهد شد و استفاده کنندگان نخواهند توانست تصمیم‌گیری صحیحی انجام دهند. به عبارت دیگر، همان گونه که اطلاعات کم موجب می‌گردد که پیش‌بینی و تصمیم‌گیری

صحيحي انجام نگردهد اطلاعات باجزييات زياد و غير مهم نيز، تصميم گيري را مشكل خواهد كرد. بنا بر اين (اهميت) محدوديت گزينش اطلاعات قابل افشا را ايجاد مي كند.

قابل مقايسه بودن- (۵) قابل مقايسه بودن به اين معناست كه اطلاعات تهيه شده در يك شركت يا شركتهاي متفاوت براساس اصول، روشهاي حسابداري، طبقه بندي، نحوه افشاي حقايق و چارچوب مشابه ارايه شود تا خصوصيات مشابه آنها، مقايسه آنها را امكان پذير سازد.

صحيح بودن- (۶) صحيح بودن به معنای ارایه واقعیتها در قالب کمیت‌های قابل اندازه‌گیری با دقت کافی است. برای این کار لازم است که حسابداران بدانند چه چیزی را اندازه‌گیری می‌کنند که نشان‌دهنده موضوع مورد سنجش و اندازه‌گیری است. از این جهت برای ایجاد حس اعتماد در مورد ارقام ارایه شده، حسابداران ناچارند که به مفهوم واقعیت یا وجود خارجی رجوع کنند تا روشهای جاری را مستدل نمایند و یادعا کنند که اصول و روشهای مشخصی نسبت به سایر اصول، اولویت دارد. لکن واقعیت یا وجود خارجی از نظر نویسندگان، معانی متفاوتی دارد. بعضی از این معانی به شرح زیر است:

۱- اندازه‌گیری بدون تعصب و یا اندازه‌گیری که خارج از فکرشخص اندازه‌گیر وجود دارد.

۲- اندازه‌گیری که بر مدارك قابل رسیدگی مبتنی باشد.

۳- اندازه‌گیری که بر نظر شخص واجد شرایط، مبتنی باشد.

۴- اندازه‌گیری که وقتی توسط افراد متفاوتی انجام می‌شود دارای کمترین پراکندگی آماری باشد. (۷)

متفاوت بودن نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگان مختلف، باعث بروز يك مشكل عمده برای فراهم کننده اطلاعات است. ممکن است برای جلب رضایت آنها لازم باشد كه اطلاعات خاص تهيه شود. اگر چه استفاده کنندگان اطلاعات حسابداری، با هم تضاد منافع دارند، ولي بهتر است روشهایی اتخاذ شود تا بدین وسیله بتوان بین اطلاعات مختلف ارتباط لازم را برقرار کرد زیرا برقراری ارتباط بین اطلاعات مختلف برای کسانی که علاقه مند به درك عملیات شرکت و دریافت دورنمای آن هستند ضروري به نظر می‌رسد. این نتیجه‌ای است که باید سعی کرد بدان دست یافت (۸)*. (ادامه دارد)

۱- معاونت پژوهشی دانشگاه شهید چمران اهواز

۲-Relevance

۳-Timeliness

۴-Materiality

۵-Comparability

۶-Accuracy

۷- Hendrikson (1982). Loc ci t-

۸- فهرست منابع مورد استفاده در پایان هر فصل درج خواهد شد.

